

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема: „АНТИКРИЗИСНО УПРАВЛЕНИЕ
НА БАНКОВАТА СИСТЕМА НА УКРАИНА В СЪВРЕМЕННИТЕ
УСЛОВИЯ “

*за придобиване на научна степен «доктор на икономическите
науки» по професионално направление 3.7. „Администрация и
управление“, докторска програма „Организация и управление
извън сферата на материалното производство“*

Автор: Виктория Степановна Стойка

*Автор на рецензията: проф. д-р Румяна Николаева Нейкова, Висше
училище по застраховане и финанси, София*

*Основание за подготовка и написване на рецензията е Заповед
№708 от 21.06.2017 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“
Варна*

I. Обща оценка на дисертационния труд

Авторката на представеният дисертационен труд на тема „Антикризисно управление на банковата система на Украйна в съвременните условия “ е доцент, кандидат на икономическите науки. Тя работи в катедрата по финанси и банково дело в Ужгородския национален университет.

Дисертацията е разработена в обем от 384 страници, които обхващат увод, пет раздела, заключение, списък с използваните литературни източници и приложения. Всеки раздел е структуриран по подраздели и завършва с конкретни изводи. Прави впечатление богатата литературна справка от 446 източника на украински, руски и английски език, което

може да се приеме като доказателство за висока компетентност и добро познаване на проблемите в областта на антикризисното управление на банковата система в условията на засилена, често пъти нелоялна конкуренция и агресивна бизнес среда.

Представеният дисертационен труд има теоретико-приложен характер и отразява ролята и значението на банковата система за развитието на украинската икономика. Последователно и задълбочено, авторката разкрива проблемите и потребността от адаптиране и използване на инструменти за антикризисно управление, които са доказали своята полезност в други страни.

Цялата изследователска работа, приложните аспекти в банковата сфера и използването на резултатите от изследването в обучението на младите специалисти са подчинени на основната идея за намиране на пътища и подходи за преодоляване на проблемите в банковия сектор чрез подходящи инструменти на антикризисното управление.

Актуалността на темата се определя още с нейния избор, защото засяга едни от най-важните въпроси за същността и причините за възникването на банковите кризи, особеностите на антикризисното управление и развитието на банковата система в кризисни условия.

Авторката правилно дефинира тезата, че главните направления на антикризисното управление на банковата система трябва да бъдат съсредоточени върху стратегическото ориентиране към стабилно функциониране на банковите учреждения, като се отчитат рисковете, с цел намаляване, свеждане до минимум или избягване на кризисните явления. В дисертационната работа се защитава идеята, че прилагането на инструментите за антикризисно управление на банковата система на Украйна, ще позволи не само увеличаване ефективността на нейното функциониране, но ще окаже и влияние на процеса за устойчивото развитие на националната икономика.

Актуалността и значимостта на изучаването на кризисните проблеми

в банковата сфера се потвърждават и от задълбоченият обзор на трудовете и изследванията на автори от други страни, които доказват, че при определени обстоятелства тези проблеми могат да се появят навсякъде. Широката мрежа от дъщерни банки на над национално равнище е благоприятна почва за пренасяне и развитие на кризисни ситуации и верижни фалити на банки. Затова за преодоляването на банковата криза, като най-важно условие се посочва реализацията на антикризисни мерки за повишаване капитализацията на банките, покачване на доверието в банковите учреждения и ефективността на управлението на рисковете, както и усъвършенстването на институционалната структура на банковата система.

За постигане на очакваните резултати, авторка на дисертационния труд ясно и точно дефинира целта на изследването и поставя конкретните задачи, които трябва да се решат. За тяхното реализиране е използвана подходяща методология и методика, които се базират на системния и диалектически подход към изучаването на банковите кризи и антикризисното управление, а така също и общотeorетичното разбиране за антикризисното управление на банковата система в съвременните условия.

За осъществяване на целите на изследването и поставените задачи в научния труд е използвана съвкупността от съвременни методи за проучване, в т.ч. методите на научната абстракция, анализа, синтеза, индукцията и дедукцията, методите за статистически наблюдения, сравнения, системно-структурен анализ и др..

Като информационна база за изследванията са използвани законодателните и нормативно-правови актове, които регулират дейността на банковия сектор в Украйна, официалните данни на Националната банка на Украйна, Асоциацията на украинските банки, банковите учреждения, научните разработки и отчети на научно-изследователските центрове, научните публикации на чужди и украински изследователи по въпросите

на антикризисното управление на банковата система, а така също и информационните ресурси на Интернет мрежата.

Обектът и предметът на изследването са дефинирани вярно и точно в съответствие с поставената основна цел и посочените задачи за нейното осъществяване. Обект на изследването е банковата система на Украйна, а предметът обхваща теоретико-методологическите основи на антикризисното управление в банковата сфера и разработването на препоръки за неговото усъвършенстване и внедряване, с цел осигуряване на финансова устойчивост на банковата система на Украйна.

При разработването на дисертационния труд са използвани легитимни достоверни информационни източници /книги, научни статии, научни доклади, проекти/, което се потвърждава от приложения списък с използвана литература. Тя е разнообразна, достатъчна и е фокусирана към изследвания проблем. Литературата е използвана коректно, което показва етичността на авторката и нейната добра литературна осведоменост.

Обзорът на използваните литературни източници показва големия интерес на изследователите и на представителите на практиката към антикризисното управление в банковата сфера, но все още няма регистрирано комплексно изследване на разглежданите въпроси.

II. Оценка на постигнатите научни и научно-приложни резултати

Дисертационния труд на доц. кин Виктория Степановна Стойка може да се определи като мащабно задълбочено изследване, в което на научната общност и на практиката се представят конкретни постижения и резултати в следните направления:

1. Извършено е задълбочено проучване на въпросите за причините за банковите кризи, теоретичните основи на антикризисното управление на банковата система и еволюцията на банковата система на Украйна под влияние на финансовите кризи.

2. Изследвани са и са разкрити особеностите на антикризисното управление на капитала в търговските банки в Украйна, спецификата и особеностите на участието на чуждестранния капитал в осигуряването на капитализацията на националния банков сектор, а така също и възможността за повишаване нивото на капитализация на търговските банки.

3. Разработени са методологически подходи за изследване ролята на капитализацията на банковата система, представено е авторово тълкуване на понятието „Капитализация на банковата система“, като процес на увеличаване на съвкупния капитал на търговските банки в съответствие с установените изисквания на централната банка с цел противодействие на кризисните явления.

4. Изследвани са особеностите на формирането на депозитни ресурси в търговските банки при кризисни ситуации, разкрита е ролята на депозитната политика на търговските банки при формирането на ресурсна база и са направени изводи за състоянието на депозитните ресурси на търговските банки в Украйна, а така също и на възможностите за повишаване на доверието в банковата система в условията на кризи; направен е изводът, че при съвременните условия е необходимо разработването на депозитната политика на банките да се съобразява с параметрите на конкуренцията на пазара на депозитните услуги, в т.ч. със силните страни на водещите банки, а така също и на банките-конкуренти.

5. Разкриват се и се анализират икономическата същност на банковите рискове, тяхната класификация и особеностите на управлението им; разгледани са подробно тенденциите на банковите рискове в Украйна при кризисни условия; представено е авторово разбиране на понятието „банков риск“, като вероятност за това, че събитията, очаквани или неочаквани, могат да окажат отрицателно влияние върху капитала и/или върху притока на средства.

6. Подробно са систематизирани и анализирани класификациите на банковите рискове, като се акцентира върху разделението им на външни и вътрешни; прави се извод, че успешната дейност на банката в значителна степен зависи от избраната концепция за управление на рисковете, която включва стратегия и тактика, насочени към постигане на главните бизнес цели на банката.

7. Извършено е изследване на устойчивостта на банковата система спрямо различните видове рискове и сътресенията в работата и е предложено използването на макроикономическото стрес-тестване, като ефективен инструмент за антикризисно управление на банковата система; посочва се, че благодарение на провеждането на стрес-тестове, на банковата система на страната се осъществява редовен контрол, усъвършенства се механизма за нейното функциониране, който е индикатор за финансовата стабилност на банките в страната и стимулира бизнеса към активни капиталовложения.

8. Разкриват се и се анализират особеностите в развитието и функционирането на банките за развитие, ислямските и кооперативни банки; установено е, че дейността на държавните банки за развитие в Германия, Бразилия, Китай, Япония, Казахстан и Беларус се явява сериозен стимул за възстановяване и развитие не само на финансовата, но и на цялата икономическа система на страните, което се дължи на факта, че те финансират предимно в иновационната сфера, чрез която съдействат за развитие на икономическата и социална инфраструктура.

III. Становище върху посочените приноси

Споделям посочените от авторката приноси в извършеното научно изследване. Те правилно са структурирани в три групи – научните резултати представляват обогатяване на теорията в областта на антикризисното управление на банковата система, научно-приложните се отнасят до използване на научни методи и анализи за разкриване на

конкретните проблеми на банковата система в Украйна и приложение на инструментариума на антикризисното управление за тяхното решаване, а приложните са свързани с дефиниране на конкретни обосновани предложения за създаване на институцията „Финансов омбудсман“ в Украйна и учредяване на Държавна банка за развитие в Украйна и на кооперативни банки, като най-устойчиви на кризисни явления.

IV. Становище върху представения авторферат

Авторефератът дава представа за съдържанието на дисертационния труд. В него са отразени в ситезиран вид съдържанието на отделните части и тяхната структура, дефинирани са тезата на авторката, основната цел, предмета и обекта, методологията и постиженията, достигнати в резултат на извършеното изследване. посочени са приносите в дисертационното изследване и публикациите по темата на дисертацията (общо 58 научни труд, в това число 5 монографии, 13 статии в международни научни издания и в журнали, рецензирани на базата на международни препратки, 9 статии в научни издания, утвърдени от ДАК на Украйна, 31 доклади в трудове на научно-практически конференции).

V. Критични бележки и препоръки

Маркирането на някои слабости, бележки и препоръки към авторката на настоящото изследване и на материалите, представени за оценката на дисертацията има препоръчителен характер. В случая, считам, че трябва да се обърне внимание на следното:

1. Темата на дисертацията и конкретния обект на изследването са подбрани много сполучливо, но в определени случаи анализите са прекалено обстоятелствени, а някъде има и повторения (Например,, параграф 1.1. на Първи раздел /.

2. В някои случаи, след добре подобрите цитати и систематизирана официална информация, липсват или са недостатъчни авторовите коментари (Например, стр. 17, 19, 24, 32, 47 и др.).

Посочените бележки и препоръки имат отношение към отделни аспекти на представената докторска дисертация и не поставят под съмнение нейната висока положителна оценка.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд, представен от доц. кин Виктория Степановна Стойка на тема «АНТИКРИЗИСНО УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКОВАТА СИСТЕМА НА УКРАЙНА В СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ» е самостоятелно и добросъвестно проведено изследване на значим проблем, както за развитието на банковите институции в Украйна, така и за нейното цялостно икономическо развитие.

Поставените цели и задачи са изпълнени, а постигнатите научни и научно-приложни резултати отговарят на изискванията за присъждане на научната степен «доктор на науките», затова с убеденост препоръчвам на Председателя и на уважаемите членове на научното жури да подкрепят предложението за присъждане на научна степен «доктор на науките» по професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ на доц. кин Виктория Степановна Стойка.

София, 26.09.2014

Автор на рецензията:
(проф. д-р Румяна Нейкова)